

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTORET
Plan- och exploateringsavdelningen
Henrik Thelander och Ulrika Isvén

Undersökning om betydande miljöpåverkan, Sågtorp 2.

Enligt 6 kap. 3 § i miljöbalken (SFS 1998:808) ska en strategisk miljöbedömning utföras för detaljplaner som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. För att ta reda på om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska en undersökning göras. Genom undersökningen ska kommunen identifiera de omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan. Kommunen ska också genomföra ett undersökningssamråd om miljöpåverkan med länsstyrelsen. Efter att undersökningen och samrådet genomförts ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. Denna undersökning om betydande miljöpåverkan utfördes inför plansamråd för detaljplanen Sågtorp 2. Ett undersökningssamråd ska genomföras med länsstyrelsen i samband med plansamrådet. Bedömningen av om denna detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan är därför preliminär.

Platsens egenskaper

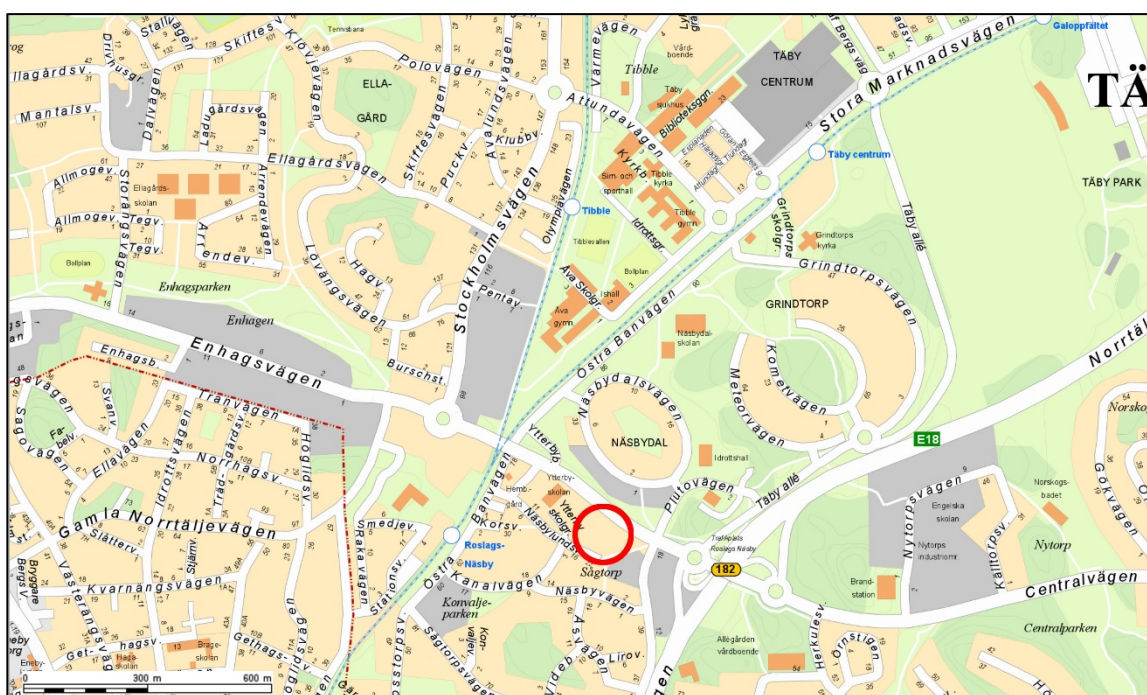
Planområdet är beläget i södra Täby, strax väster om Roslags-Näsby trafikplats, se Figur 1 nedan. Planområdet angränsar till Ytterbyskolan i väster och till fastigheten Sågtorp 1 i söder samt till Centralvägen i norr, som är en sekundärled för farligt gods. Planområdet omfattar strax under 1,9 hektar och ligger ca 180 meter från E18 som är klassat som riksintresse för kommunikation.

Detaljplaneområdet utgörs idag av skogsmark där delar av området har höga naturvärden (naturvärdesklass 2) och majoriteten klassas som påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). Enligt SGUs jordartskarta utgörs planområdet geologiska förhållanden av berg i dagen och morän. Mot söder angränsar området mot svallsediment och lera. Enligt utförda sonderingar varierar jorddjupet ner till berg mellan tre till sju meter. Enligt undersökningen utgörs jordlagret av hårt packad sandig morän.

Dagvatten från planområdet leds idag till dagvattennätet och via dagvattentunneln vidare ut till recipienten Stora Värtan. Stora Värtan uppnår inte god ekologisk status pga. belastningen av näringsämnena kväve och fosfor och statusen klassificeras som måttlig. God ekologisk status ska uppnås till år 2027. Stora Värtan uppnår ej god kemisk status pga. att gränsvärdena för de prioriterade ämnena Perfluoroktansulfon (PFOS) tributyltenn (TBT) samt de överallt överskridande ämnena kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids. För tributyltennföreningar (TBT) omfattas vattenförekomsten av ett undantag i form av tidsfrist till år 2027.

Området ligger inom grundvattenförekomsten Täby- Danderyd (vattenförekomst SE659439-162852) som är en urbergsförekomst och täcker större delen av tätortsområdena i Täby samt en del av Danderyds kommun. För grundvattenförekomsten är både den kvantitativa och kemiska statusen klassificerad som god. Enligt VISS pekats förorenade områden, deponier och saltning av vägar ut som påverkanskällor med betydande påverkan på grundvattenförekomsten. Miljökvalitetsnormen är att god kemisk och god kvantitativ status ska bibehållas.

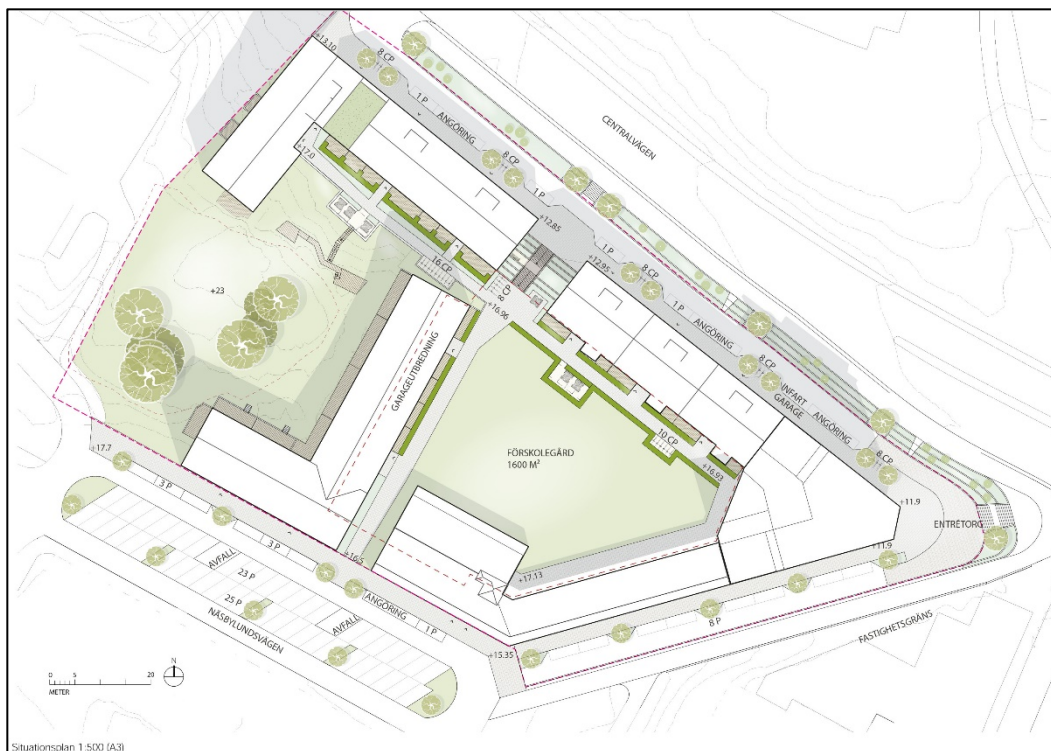
Detaljplaneområdet berörs idag av trafikbuller, främst från Centralvägen och E18/Norräljevägen. De högsta ekvivalenta bullernivåerna för planerad bebyggelse uppstår idag, enligt kommunens bullerkarta, närmast Centralvägen och uppgår till 65-70 dBA, två meter ovan mark. Den högsta maximala ljudnivån för planområdet uppstår även den närmast Centralvägen, som bedöms ligga mellan 75-80 dBA. Trafik från Centralvägen och E18 bedöms utgöra de främsta källorna till luftföroreningar inom planområdet idag.

Figur 1. Röd markering visar planområdets placering.

Karaktäristiska egenskaper för de verksamheter, anläggningar och åtgärder som detaljplanen avser att medge

Detaljplanens syfte är att möjliggöra 350-400 bostäder, lokaler och förskola som en del av den centrala stadskärnans täta och funktionsblandade stadsbebyggelse. Det planeras även för underjordiskt garage.

Figur 2. Figuren visar illustrationsplanen för Sägtorp 2.

Planens tänkbara effekter

Planförslaget överensstämmer med Täby kommuns översiktsplan "Det nya Täby 2010-2030" och området ingår även i den fördjupade översiktsplanen för centrala Täby. Planförslaget bedöms därför vara förenligt med miljöbalkens bestämmelser om hushållning av mark- och vattenresurser (3 kap. MB). Planen påverkar inte heller några riksintressen för friluftsliv, natur-, eller kulturmiljö.

Nationella miljö kvalitetsmål

Tre miljömål bedöms aktuella för planförslaget.

Ett rikt växt- och djurliv

Miljömålet påverkas negativt eftersom skogsmark med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) innehållande flertalet naturvärdesträd, varav två särskilt skyddsvärda träd, kommer avverkas. Planen kommer försvaga spridningssambanden för djur och växter.

Frisk luft

Planområdet angränsar till Centralvägen och ligger i anslutning till E18, som båda är hårt trafikerade vägar. Enligt SLBs luftföroreningskarta underskrider halterna av både PM10 och kvävedioxid gränsvärdena för miljö kvalitetsnormerna med god marginal och är i enlighet med

miljökvalitetsmålen. Dock baseras detta på värden från år 2015 och miljökvalitetsnormerna bedöms inte påverkas av planförslaget. Uppdaterade värden och den lokala trafikökningen som planförslaget medför skulle kunna medföra en negativ påverkan på miljökvalitetsmålet.

God bebyggd miljö

Planförslaget innebär en förtätning av stadskärnan och invånare kommer ha nära till kollektivtrafik och goda möjligheter att transportera sig till fots och med cykel vilket är positivt. Delar av området är bullerutsatt och kräver anpassade planlösningar för att säkerställa en god boendemiljö. Ett mindre skogsområde kommer att exploateras vilket innebär att naturvärden går förlorade. Planens utformning har dock anpassats så att områdets högsta naturvärden bevaras. Sammantaget bedöms miljömålet påverkas svagt positivt.

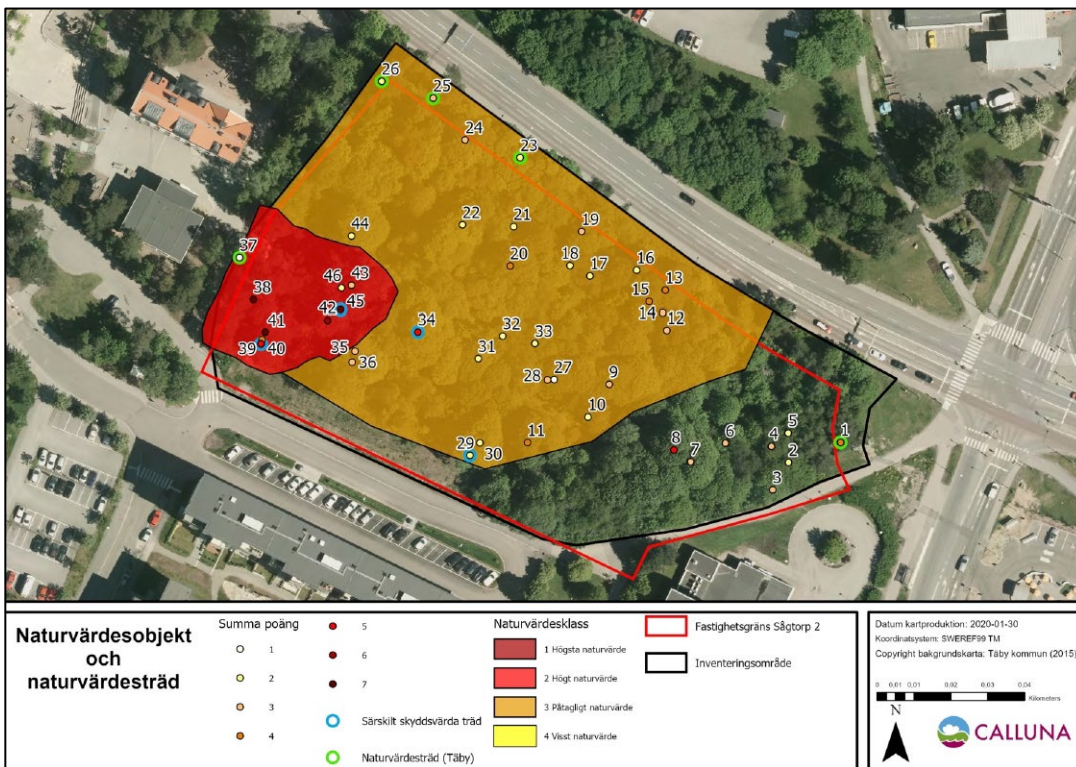
Effekter och konsekvenser

Naturvärden

Planområdet består idag av ett skogsområde som utgörs av solbelyst tallskog i sydväst, som ingår i kommunens spridningssamband för tall, och blandskog i resten av området. Utspritt inom hela planområdet finns grova och/eller gamla löv- och barrträd där flera av dessa även är hålträd. Enligt naturvärdesinventeringen kunde två naturvärdeobjekt avgränsas, varav ett med högt naturvärde (naturvärdesklass två) och ett med påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3).

Totalt registrerades 46 naturvärdesträd inom området. Majoriteten av dessa utgörs av tallar och därefter är lönn, körsbär och vårtbjörk de vanligaste trädslagen. Av dessa 46 naturvärdesträd klassas fyra träd, två tallar och två lönnar, som särskilt skyddsvärda träd. Naturvärdesinventeringen konstaterade även naturvårdsarterna tallticka (NT), reliktböck (NT), och granbarkgnagare. Enligt ArtDatabanken ska även naturvårdsarten stenknäck finnas inom planområdet.

Naturvärdesobjektet med de högsta naturvärdena (naturvärdesklass två) avgränsas till talldungen i väster med de gamla och/eller grova tallarna, se Figur 3 nedan. Flera av tallarna är 150-200 år gamla och betraktas som efterträdare till mycket gamla tallar (över 200 år gamla), en tall är över 200 år gammal. I talldungen förekommer även flera talltickor (NT), hålträd och spår av reliktböck (NT). Det andra naturvärdesobjektet har påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) och utgörs av en lövdominerad blandskog med inslag av tall. Inom objektet finns flera naturvärdesträd av främst tall och lönn med enstaka inslag av björk och sälg. Inom naturvärdesobjektet förekommer även bärande buskar och ungträd av exempelvis körsbär och hagtorn vilket är positiva inslag för exempelvis stenknäck som observerats inom området.

Figur 3. Figuren visar naturvärdesobjekten och naturvärdesträden inom inventeringsområdet. Naturvärdesträdens poäng redovisar deras naturvärde, ju fler poäng desto högre naturvärde.

Figur 4. Särskilt skyddsvärda träd av lönn. Till vänster: ID 29. Till höger: ID 34

Planförslaget innebär att majoriteten av skogsområdet avverkas (naturvärdesklass 3), vilket innebär att flertalet naturvärdesträd avverkas samt två lönnar (ID 29 och ID 34) som klassas som särskilt skyddsvärda träd, se Figur 3 och Figur 4 ovan. För de särskilt skyddsvärda träden som ska tas ner behöver samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken hållas med Länsstyrelsen.

Naturvärdesobjektet med de högsta naturvärdena (naturvärdesklass 2) bevaras. Detta område planläggs som natur och planbestämmelser kommer även införas för att säkerställa att inga byggnader uppförs inom området och att marken inte hårdgörs. Träden inom området skyddas genom att marklov krävs för att fälla eller beskära träd och marklov kan bara tilldelas utan viteskrav om träden utgör en säkerhetsrisk eller behöver beskäras ur biologisk synpunkt, detta måste även ske i samråd med sakkunnig från kommunen.

Under byggskedet ska hela området stängslas in för att säkerställa att allt arbete sker utanför naturvärdesobjektet.

Avverkningen av skogsområdet medför en negativ påverkan på områdets naturvärden eftersom flertalet naturvärdesträd, varav två särskilt skyddsvärda träd, kommer avverkas. Området klassat som naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) försvinner i stort sett helt. Detta kombinerat med att byggnader uppförs kommer försvaga spridningssambandet som går genom området. Avverkningen av skogsområdet missgynnar även småfåglar och insekter som finns inom området idag. Under planarbetets gång har emellertid mycket arbete lagts på att anpassa planen för att bevara de högsta naturvärdena. Sammantaget bedöms påverkan som måttlig, främst på grund av avverkningen av flertalet naturvärdesträd där två klassas som särskilt skyddsvärda.

Hydrogeologi

Inom planområdet har ett grundvattenrör installerats, ID 20RA07GV. Hittills har två mätningar redovisats från detta rör som båda varit torra. Detta kan dock bero på att grundvattenröret bara sträcker sig två meter ner och inte når ner till eventuell grundvattennivå. År 2015 installerades ett grundvattenrör, ID 14R01BGV, strax öster om planområdet. Mätresultaten redovisas i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Tabellen redovisar avlästa grundvattennivåer.

ID	Nivå	Djup under m.y	Datum för avläsning
14R01BGV	+5,1	3,6 m	2015-07-07
	+5,3	3,4 m	2015-09-08
	+5,2	3,5 m	2016-03-03
	+5,2	4,4 m	2020-11-27
20RA07GV		Torr	2020-02-03
		Torr	2020-11-27

Eftersom det hittills bara finns två mätvärden redovisade inom planområdet går det i nuläget inte att göra någon bedömning kring planområdets grundvattennivåer. Det behövs även fler grundvattenrör inom planområdet för att erhålla representativa värden över grundvattennivåerna. Då det planeras för underjordiskt garage behöver frågan övervakas i den fortsatta planprocessen för att avgöra om det kan bli aktuellt med en tillståndsansökan för vattenverksamhet eller inte. Grundvattennivåerna kan även medföra att det behöver ställas krav på om garagen ska konstrueras vattentäta eller ej.

Området utgörs idag av ett skogsområde med goda infiltrationsmöjligheter. Planförslaget kommer medföra en ökad andel hårdgjorda ytor, vilket ökar avrinningen och leder till försämrad grundvattenbildning. Grundvattenförekomsten Täby-Danderyd har idag både god kvantitativ status såväl som god kemisk status och miljö kvalitetsnormen är att statusen ska bibehållas. Eftersom det skapas dagvattenåtgärder vilka medför rening och infiltration bedöms inte planen påverka miljö kvalitetsnormerna för grundvattenförekomsten Täby-Danderyd negativt.

Dagvatten

Planförslaget medför en ökad andel hårdgjorda ytor och förändrad markanvändning som utan åtgärder medför en ökad belastning på recipienten Stora Värtan. För att inte motverka uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna i Stora Värtan har planen utgått från Täby kommuns dagvattenstrategi och utformat åtgärdsförslag för att rena de ökade föroreningsmängderna.

Åtgärdsförslagen utgörs främst av att tillskapa växtbäddar, trädgröpar och genomsläppliga beläggningar som ska rena dagvatten från hårdgjorda ytor som exempelvis tak och trafikerade områden. Enligt genomförd dagvattenutredning visar beräkningarna på att om föreslagna åtgärder vidtas minskar samtliga ämnen förutom fosfor, som ökar med 0,03 kg per år. Under förutsättning att föreslagna dagvattenåtgärder genomförs bedöms inte planförslaget försvåra möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för Stora Värtan.

Skyfall och översvämning

Enligt lågpunktskarteringen finns det i dagsläget inga lågpunkter inom utredningsområdet. Det finns dock kraftiga höjdskillnader inom planområdet och det går troliga rinnstråk mot Centralvägen och Näsbylundsvägen. Vid skyfall kommer den ytliga avrinningen att ske till lågpunkter österut. För att inte belasta dessa lågpunkter ännu mer måste de föreslagna åtgärdena för lokalt omhändertagande av dagvatten följas.

Inom det framtagna planförslaget har ett antal lågpunkter identifierats, vilka måste åtgärdas i det fortsatta planarbetet. Detta för att säkerställa att det inte uppstår översvämning inom

planområdet som kan påverka bebyggelsen negativt. För att säkerställa att garaget inte ska översvämmas vid skyfall behöver även höjdsättningen kring garagets infarter beaktas.

Markföroreningar

För att säkerställa att föreslagen markanvändning är lämplig ur föroreningssynpunkt genomförde Ramböll en markmiljöundersökning bestående av åtta provpunkter den 10:e augusti år 2015. Analyssvaren visade generellt på låga halter av föroreningar, i linje med riktvärdet för känslig markanvändning (KM). I en provpunkt identifierades kadmium i halter som ligger på gränsen mellan känslig och mindre känslig markanvändning (MKM).

Provpunkten där gränsvärdet till MKM tangerades ligger i planområdet södra del, under planerad bebyggelse. Här är det även planerat att underjordiskt garage ska anläggas, vilket innebär att massorna kommer omhändertas under byggskedet. I samråd med tillsynsmyndigheten Södra Roslagens Miljö- och Hälsoskyddskontor (SRMH) har det beslutats att en kompletterande markmiljöundersökning ska genomföras innan byggskedet. Detta i syfte för att avgränsa en eventuell förorening samt för att kunna omhänderta massorna på ett korrekt sätt. Eftersom föroreningsgraden generellt är låg inom planområdet bedöms föreslagen markanvändning som lämplig ur föroreningssynpunkt.

Luftkvalitet

Ingen luftkvalitetsutredning har tagits fram för aktuell detaljplan. Detta eftersom halterna vid planområdet för både PM10 och kvävedioxid underskrider gränsvärdena för miljökvalitetsnormerna med god marginal och är i enlighet med miljökvalitetsmålen, enligt SLBs luftföroreningskarta. Det bör nämnas att värdena avser beräkningsåret 2015 och därför bör dessa halter stämmas av i det fortsatta planarbetet när de uppdaterade luftföroreningskartorna kommer ut.

Buller

Avseende buller innebär planförslaget att ett tidigare oexploaterat område byggs ut som angränsar till Centralvägen och ligger nära E18. Planområdet är således bullerutsatt och de högsta dygnsekvivalenta ljudnivåerna vid fasad beräknas uppgå till 70 dBA och den högsta maximala ljudnivån beräknas ligga i intervallet 80-85 dBA. Dessa nivåer uppstår vid fasaderna som vetter mot Centralvägen och E18. Höga bullernivåer medför negativa hälsokonsekvenser och samtliga lägenheter mot Centralvägen måste utformas med hälften av rummen mot ljuddämpad sida. En fungerande planlösning med tillgång till ljuddämpad sida bedöms kunna utformas för majoriteten av lägenheterna. Det kan dock bli svårt att lösa för vissa gavellägen och detta behöver detaljstuderas i det fortsatta planarbetet.

Majoriteten av gårdsytorna uppfyller riktvärdena för uteplats och förskolegård avseende lek, vila och pedagogisk verksamhet, dvs. högst 50 dBA dygnsekvivalent ljudnivå 70 dBA maximal ljudnivå. Det kan även uppstå positiva konsekvenser avseende buller för exempelvis

grannfastigheten Sågtorp 1 då planförslaget kan reducera nuvarande bullerpåverkan från Centralvägen.

Risk

Bebyggelsen planeras som närmast 17 meter från Centralvägen, som är en sekundärled för farligt gods. Planområdet ligger på en högre plushöjd än Centralvägen. Höjdskillnaden planeras till som mest 2,5 meter i öster och som minst 0,4 meter vid infarten i väster. Länsstyrelsens rekommendation är ett avstånd om 25 meter från transportleder för farligt gods och avståndet mellan bostäder och drivmedelsstationer bör alltid vara 50 meter och i nyplaneringsfall bör ambitionen vara 100 meter. Skyddsavstånden beror på vilka drivmedel som hanteras och hanteras exempelvis fordonsgas kan det bli aktuellt med längre skyddsavstånd än 50 meter. Eftersom de närliggande drivmedelsstationerna inte hanterar fordonsgas och avståndet till planerad bebyggelse uppgår till nästan 100 meter för båda drivmedelsstationerna bedöms de ligga i linje med framtagna rekommendationer och således anses eventuell risker kopplade till dessa som acceptabla. Dock innebär planförslaget att byggnader uppförs närmare än rekommenderat avstånd från transportled för farligt gods och därför har en riskutredning tagits fram för planförslaget.

Enligt genomförda beräkningar ligger individrisken under ALARP-området (As Low As Reasonably Practicable) längre bort än 10 meter från väggkant. Inom 6,5 meter från väggkant kan individrisken vara oacceptabel på grund av påkörningsrisken. Samhällsrisken beräknas även den ligga under ALARP-området och bedöms som acceptabel. Med hänsyn till de risker som är förknippade med Centralvägen bedöms både individ- och samhällsrisken som acceptabel. Eftersom planförslaget planeras närmare än 25 meter från Centralvägen har riskutredningen förslagit följande åtgärder för att reducera riskerna ytterligare:

1. Utrymning från byggnader närmast Centralvägen ska vara möjlig bort från Centralvägen.
2. Området bör disponeras så att verksamheter som räknas som känsliga, så som förskola, placeras med ett så stort skyddsavstånd från Centralvägen som möjligt.
3. Avåkningsskydd upprättas längs med Centralvägen, för att hindra fordon från att åka av mot byggnaderna.
4. Väggkant längs Centralvägen utförs med en minst 15 centimeter hög kant, som förhindrar att vätskor rinner mot byggnaderna från den sekundära leden.
5. Vägkula eller liknande samt lutning från byggnaderna, som säkerställer att eventuell brandfarlig vätska rinner bort från byggnaderna. Detta krävs vid infarter från den sekundära leden (alltså där det inte är möjligt att ha en 15 cm hög väggkant).
6. Dräneringspunkter ska finnas längs med Centralvägen, typ dagvattenbrunnar för att minska storleken på en eventuell pöl. Det finns befintliga dagvattenbrunnar längs med Centralvägen vilka bedöms vara tillfredsställande som skyddsåtgärd.

Punkterna 1-5 ovan säkerställs i planen genom planbestämmelser. Angående punkt 6 bedöms befintliga dagvattenbrunnar som tillräckliga och därför kommer inga ytterligare

dagvattenbrunnar tillkomma. Kommunen har utifrån framtagna riskanalys gjort bedömningen att bebyggelsen är lämplig om ovan nämnda åtgärder genomförs.

Fornlämningar

Inom planområdet finns det inga kända fornlämningar.

Sammanfattning

Den osäkerhet som är av störst betydelse för denna bedömning är i vilken omfattning genomförandet av detaljplanen riskerar att påverka grundvattennivåerna negativt. Detta eftersom det hittills bara finns två mätningar inom planområdet att utgå ifrån. Kontinuerliga mätningar av grundvattennivåerna behöver därför upprättas och det behövs även fler grundvattenrör inom planområdet. Utöver det bedöms den största negativa påverkan uppstå på områdets naturvärden, eftersom majoriteten av området kommer få en förändrad markanvändning och skog kommer avverkas. Dock har mycket arbete lagts på att anpassa planen för att bevara områdets högsta naturvärden, vilket är positivt. Eftersom karaktären ändras och tätortsnära natur exploateras kan även kringboendes nyttjande utav området påverkas negativt, eftersom ett potentiell rekreativt område försvinner och blir otillgängligt.

Planförslaget innebär att bostäder planeras i bullerutsatt läge och behöver anpassas efter rådande förutsättningar. Det positiva är att kringboende kan få en förbättrad bullersituation till följd av exploateringen och närmare till förskola. Det uppstår även en högre risk då oexploaterad mark intill Centralvägen byggs ut men området bedöms inte som olämpligt då en rad skyddsåtgärder kommer genomföras. Dagvattenutredningen visar på att planförslaget medför en reduktion av samtliga ämnen förutom fosfor som ökar med 0,03 kg per år, vilket bedöms som försumbart och inom marginalen för beräkningarna. Planförslaget bedöms således inte försvåra möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för recipienten. Några lågpunkter har identifierats inom planförslaget och behöver åtgärdas till granskningsskedet för att säkerställa att det inte uppstår någon översvämning inom planområdet som kan påverka bebyggelsen negativt.

Ställningstagande till frågan om betydande miljöpåverkan

Ställningstagandet om betydande miljöpåverkan beror på resultatet från den hydrogeologiska utredning som ska upprättas. Under förutsättning att en eventuell tillståndsansökan för vattenverksamhet hanteras separat bedöms inte planen innebära betydande miljöpåverkan.

En strategisk miljöbedömning, innefattande en miljökonsekvensbeskrivning, kommer därför inte att utföras förutsatt ovan givet villkor. Den miljöpåverkan planens genomförande bedöms medföra bör kunna hanteras genom att integrera miljöaspekterna i det fortsatta planarbetet. Denna bedömning är preliminär och kan behöva revideras under planprocessen.

Under planarbetets gång ska följande miljöaspekter vidare utredas och beaktas:

- Hydrogeologi, upprätta kontinuerliga grundvattennivåmätningar och utred behovet om ytterligare grundvattenrör. Detta för att kunna bedöma om det finns risk för att påverka områdets grundvattennivåer och om konstruktioner behöver anpassas efter dessa.
- Rening och hantering av dagvatten, säkerställ föreslagna åtgärder.
- Buller, anpassa planlösningar.
- Hantering av skyfall, åtgärda befintliga lågpunkter och säkerställ höjdsättningen vid garagets infarter.

Samhällsutvecklingskontoret
2021-02-24

Henrik Thelander
Miljöplanerare

Ulrika Isvén
Miljöplanerare

David Essinger
Planarkitekt